



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

In Octava Paschæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

IN OCTAVA PASCHÆ,

De Fide vincente, & tribus testimoniis in cælo & in terra.

SERMO I.

Omne quod natum est ex DEO, vincit mundum, 1. Joan. 5.

Postquam Unigenitus Dei non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, hominis quoque dignatus est fieri filius, & habitu inventus ut homo, non immerito jam de cœlesti generatione exiguitas humana præsumit. Neque enim indignum est Deo, eorum fieri patrem, quorum se Christus fecerit fratrem. Hinc est quod beatus Joannes (qui sæpius nobis ac studiosius hanc commendat adoptionem filiorum Dei) in ipso quoque Evangelii sui principio, *Quotquot, inquit^a, receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Huic ergo verbo simile est quod audivimus hodie de eius epistola recitari. *Omne, inquit^b, quod natum est ex DEO, vincit mundum.* Quotquot enim sunt Christi, cum Christo eos mundus odit, sed cum Christo superatur pariter & ab ipsis. *Nolite, ait^c, mirari si odit vos mundus: scitote quia priorem me vobis odio habuit.* Et item, *Confidite, inquit^d, quia ego vici mundum.* Sic nimirum manifesta fit sermonis illius veritas, quem ait Apostolus: *Quos præscivit, inquit^e, (haud dubium quin Deus Pater) & prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui. Vide conformationem.* Post ipsum adoptantur, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus: post ipsum odit mundus eos: post ipsum & ab eis vincitur mundus.

Bene ergo quod natum est ex Deo, vincit mundum, ut sit testimonium cœlestis generationis victoria tentationis: & sicut is qui filius est per naturam, mundum cum suo principe triumphavit: sic & nos victores inveniamur quotquot sumus filii adoptionis. Victores sanè, sed in ipso, qui confortat nos, in quo & possumus omnia: quia hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra^d. Fide siquidem in Dei filios adoptamur; fidem in nobis mundus in maligno positus odit atque persequitur, fide quoque & vincitur sicut scriptum est. *Sancti per fidem vicerunt regna^e.* *Iustus, inquit^f, ex fide vivit.* Quoties ergo tentationi resistis, quoties vincis malignum, noli propriis tribuere viribus, noli in te sed magis in Domino gloriari. Quando enim foris ille armatus tuæ cæderet infirmitati? Audi deniq; quid Dominici constitutus pastor ovilis admoneat: *Adversarius, inquit, vester diabolus tanquam leo rugiens circuit quærens quem devoret: cui resistite fortes in fide^g.* Vides quemadmodum sibi veritatis testimonia concinant: Paulus, fide regna vicisse sanctos^h, Petrus principi mundi resistendum in fideⁱ, Joannes quoque, *Hæc est, inquit^k, victoria quæ vincit mundum, fides nostra.*

Sequitur:

De filiatione
Christianorum
adoptiva.

a Ioan. 1. a

b 1. Io. 15. a

c Ioan. 15. c

d Ioan. 16. g

e Rom. 8. f

Victoria tenta-
tionis testi-
monium cœ-
lestis genera-
tionis.

d 1. Ioan. 5.

Fide vinci-
mus hostes.

e Hebr. 11. f

f Abac. 2. &

Rom. 1. c

g 1. Petr. 5. b

h Hebr. 11. f

i 1. Petr. 5. c

k 1. Ioan. 5. a

Sequitur: *Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est filius DEI?* Certum id quidem, Fratres, omnem qui non credit in Filium Dei, ex hoc ipso jam non modò victum esse, sed etiam iudicatum. Sine fide enim impossibile est placere Deo. Veruntamen potest fortè movere quòd tam multos videmus credentes Jesum filium Dei esse, adhuc tamen mundi nihilominus cupiditatibus irretitos. Quid ergo ait: *Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quia Iesus est filius Dei*, cum & ipse jam mundus id credat? An non ipsi quoque dæmones & credunt & contremiscunt? Sed dico: Putasne filium Dei reputat Iesum, quisquis ille est homo, qui ipsius nec terretur comminationibus, nec attrahitur promissionibus, nec præceptis obtemperat, nec consiliis acquiescit? Nonne is etiam si fateatur se nosse Deum, factis tamen negat? Porro *fides sine operibus mortua est in semetipsa*. Nec sanè mirum videri potest si nequam vincit, quæ nec vivit quidem.

Quæris quænam sit vidua & victoriosa fides? Illa sine dubio, per quam Christus habitat in cordibus nostris. Christus enim & virtus est & vita nostra. *Cum Christus apparuerit vita vestra* (ait Apostolus ^m) *tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria*. Unde gloria nisi de victoria? aut quare cum ipso apparebimus, nisi quia in ipso & vincimus: Denique si his tantum data est potestas filios Dei fieri, qui suscipiunt Christum de his quoque solis intelligendum est quod dicitur ⁿ: *Omnis qui natus est ex DEO, vincit mundum*. Inde est quod hic quoque cum dixisset, *Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quia Iesus est filius Dei?* ut planius faceret eam commendari fidem, per quam (ut dictum est) Christus in cordibus nostris habitat, addidit continuò de ipsius adventu dicens ^o: *Hic est qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus*. Adhuc autem supereminentiorem viam ostendens, *Et spiritus est*, inquit, *qui testificatur quoniam Iesus est filius DEI*. Sanè quod interponit, signanter repetens, *Non in aqua solum, sed in aqua & sanguine*, ad Moyse differentiam arbitror accipiendum. Moyse quidem in aqua venit, à qua & nomen accepit ut Moyse vocaretur.

Recolant quibus nota est historia veteris testamenti ^p quemadmodum in Ægypto dum parvuli omnes Israelitici germinis necarentur, expositum in aquis Moysen seu tulerit filia Pharaonis. Et vide si non manifestè Christi & in hoc ipso videtur præcessisse figura. Simile nempe cum Pharaone etiam Herodes suspicione laborans, ad eadem conversus est crudelitatis argumenta, sed eodem modo est ipse delusus. Utrobique pro unius suspecta persona trucidatur numerositas puerorum: utrobique qui quærebatur, evadit. Et quomodo Moysen filia Pharaonis, ita

Kk 2 Christum

* Ibidem.

Cur tam multi credentes, & tamen non vincentes.
o Iacob. 2. d

I Iacob. 2.
Quænam vidua & victoriosa fides.

m Coloss. 3. a

n I. Ioan. 5. 2

o Ibid.

p Exod. 2. b

Moyse typus Christi.
Pharaonis & Herodis comparatio.

¶ Apoc. 17. c
Christus venit
in aqua &
Sanguine.

Testimonium
aqua & san-
guinis.

Testimonium
spiritus.

¶ Rom. 5. a

¶ 1. Cor. 13. a

Martyrium
spirituale.

¶ Psal. 6. a

Christum quoque Ægyptus (quæ non immeritò Pharaonis intelligitur filia) suscepit conservandum. Manifestè tamen plusquam Moyſes hic, utpote qui venerit non in aqua tantùm, sed in aqua & sanguine. Aquæ enim multæ, populi multi [¶]. Venit ergo in aqua tantùm, qui congregavit quidem populum, sed populum non redemit. Nam & ipsa quoque de servitute Ægyptia liberatio, non Moyſi, sed Agni sanguine facta est, liberandos nos præfigurans à vana nostra conversatione huius sæculi, sanguine Agni immaculati Christi JESU. Hic est verus legifer noster, apud quem copiosa est redemptio, mortuus est enim non tantum pro gente, sed ut filios Dei qui dispersi erant, congregaret in unum. Memento sanè hunc esse Joannem, qui vidit, & testimonium perhibuit: (& scimus quia verum est testimonium eius,) exiisse de latere Domini dormientis in cruce sanguinem simul & aquam: quo videlicet dormienti novo Adæ nova de latere suo proferretur pariter & redimeretur Ecclesia.

Sic ergo hodie quoque ad nos per aquam & sanguinem venit, ut sit aqua & sanguis testimonium adventus eius, fideique victricis. Non solum autem, sed testimonium est maius his quod perhibet *spiritus veritatis*. Horum trium testimonium verum certumque est, & felix anima quæ meretur illud accipere. *Tres enim sunt qui testimonium dant in terra: spiritus, aqua, & sanguis*. In aqua quidem baptismum intellige, in sanguine martyrrium, in spiritu charitatem. Spiritus enim est qui vivificat, & fidei vita dilectio. Denique si quæris quid spiritui & charitati? respondeat Paulus [¶]: *Quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis*. Necessario quoque Spiritus additur aquæ & sanguini, cum (eodem Apostolo teste [¶]) sine charitate quicquid habeas, nihil proſit.

Jam verò, quia Baptismum aquæ, Martyrium diximus sanguine designari; memento & unicum & quotidianum esse Baptismum, similiter & Martyrium. Est enim & martyrii genus, quædam effusio sanguinis in quotidiana corporis afflictione. Est baptismus aliquis in compunctione cordis, & lachrymarum assiduitate. Sic quippe infirmis & pusillis corde necesse est, ut quem semel pro Christo ponere non sufficiunt, saltem mitiori quodam sed diuturniori martyrio sanguinem fundant. Sic & Baptismi sacramentum quoniam iterari non licet, his qui sæpius in multis offendunt, frequenti oportet ablutione suppleri. Unde & Prophetæ [¶]: *Lavabo, inquit, per singulas noctes lectum meum: lachrymis meis stratum meum rigabo*. Vis ergo nosse quis est qui vincit mundum? Quæ in eo vincenda sunt, diligentius intueri. Siquidem & hoc ipsum beatus iste

iste Joannes indicat, dicens " : *Charissimi, nolite diligere mundum, neque ea que in mundo sunt. Omne enim quod in mundo est, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & ambitio seculi.* Hæ sunt tres turmæ quas fecerunt Chaldæi : sed memini quoque sanctum Jacob fecisse tres turmas, cum timeret à facie Esau rediens de Mesopotamia * . Er vobis ergò adversus triplex genus tentationis triplici opus est munimento, ut *carnis* quidem concupiscentia ipsius mortificatione vincatur, quam, si meministis, in sanguinis testimonio diximus intelligendam : *oculorum* verò concupiscentiam superet studium compunctionis, & assiduitas lachrymarum. Porro *ambitionis* vanitatem virtus charitatis excludat, quæ sola castificat animam, sola purgat intentionem. Certum quippe triumphati mundi testimonium est, si corpus castiges, & subjicias servituti, ne perniciofa libertate serviat voluptati; si fletui præbeas oculos magis quàm petulantia, vel curiositati; si denique spirituali dilectione flagrans nulli animum dederis vanitati.

Meritò sanè unus est, qui in terra pariter & in cælo testimonium perhibet Spiritus : quia sive corporis afflictio cessabit, sive lachrymarum fons exsiccabitur, sed charitas nunquam excidit. Prælibatio quædam est in præsentia, consummatio & plenitudo in futuro manet. Veruntamen licet maneat post aquam & sanguinem spiritus, (aqua quippe & sanguis regnum DEI non possidebunt) interim tamen aut vix aut nullo modo invenire est spiritum sine illis, *quoniam hi tres, inquit, unum sunt* : ut quolibet ex his tribus deficiente, adesse cætera non præsumas. Simul verò cuncta * testimonia ista credibilia facta sunt nimis, nec poterit cui in terris suppetunt hæc, carere testimonio vel in cælis. Confitetur Dei Filium coram hominibus non verbo neque lingua, sed opere & veritate : & Filius quoque confitebitur eum coram Angelis Dei. An verò ei deesse poterit in testimonio Pater, cui Filium videat attestantem? Sine dubio confitebitur & ipse quod viderit in abscondito. Sed neque Spiritus quidem à Patre Filioque dissentiet, quippe qui Patris Filiique sit spiritus. Denique quonam modo careat testimonio eius in cælo, qui habere illud meruit & in terra? *Tres ergo sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus.* Et ne quam forte dissonantiam suspiceris, *hi tres unum sunt.* Magnum profectò habituri sunt testimonium quos in cælo Pater susceperit tanquam filios & hæredes, Filius adsciverit tanquam fratres & cohæredes, Spiritus Sanctus adhærentes Deo unum spiritum faciat esse cum eo. Est enim spiritus ipse indissolubile vinculum Trinitatis, per quem sicut Pater & Filius unum sunt, sic & nos unum sumus in ipsis, eo miserante, qui pro discipulis hoc ipsum orare dignatus est, JESU Christo Domino nostro,

* 1. Joan. 2. b

* Gen. 32. b

*Adversus triplices tentationes triplex munimentum
Mortificatio,
Compunctio,
Charitas.
Mundi triumphati testimonium.*

* al. iuncta.

De testimonio Patris & Filii & Sp. S. in cælo, ob devictum mundum.

* 1. Joan. 5.

IN OCTAVA PASCHÆ,

● De tribus testimoniis.

S E R M O II.

a I. Ioan. 5
Testimonium
in celo ad di-
scernēdos An-
gelos beatos
& reprobos.

b Mal. 1. b

c Esa. 14. d

d Psal. 109. a

Luciferi su-
perbia,

Singularitas
reproborum
Angelorum.

e Esai. 60. a
f Dan. 7. d

g Hebr. 1. b

EX Epistola beati Joannis hodie nobis est lectio recitata ^a; in qua discimus testimonium dari triplex in celo, triplex in terra. Et quidem pro meo sapere, illud stabilitatis, hoc reparationis est signum: illud Angelos, istud homines: illud beatos à miseris, istud justos discernit ab impiis. Angelis siquidem, qui in prima illa prævaricatione superbiēte Luciferi, in veritate steterunt, merito testimonium perhibet visio Trinitatis: hominibus, quos divina miseratio salvat Spiritus, Aqua, & Sanguis. Quidni perhibeat testimonium Pater à quibus honoratus est ut pater? Tibi verò, maligne, sic loquitur ^b: *Si ergo ego pater, ubi est honor meus? Careas omnino necesse est testimonio patris, cuius tibi gloriam usurpare conaris, non honorare eum cupiens, sed æquare. Sedebo, inquit ^c, in monte testamenti, & similis ero Altissimo.* Itane modò creatus, patri spirituum confidebis? Et certè necdum tibi dixit ^d: *Sede à dextris meis.* Si nescis ò impudens. Unigenitus ille est, cui æterna generatione Patris æqualitas collata est & confessus. Tu rapinam cogitans esse æqualis Deo, Filio gloriam invides, gloriam quasi Unigeniti à Patre, ut ne ab ipso quidem testimonium merearis habere. An verò poterit detestatio à Patre & Filio, utriusque Spiritus attestari? Abominatur superbum profecto & inquietum, qui super quietum & humilem requiescit, amator pacis, & unitatis consecrator, adversum te pro pace & unitate zelatur.

Quid mirum, fratres, si timemus, ne forte pusillam hanc vineam Domini depasci singularis ferus incipiat? Quantos enim cœlestis vineæ palmites prima illa singularitas conculcavit? Sed forte superbiam quidem in eo facile advertistis, non autem singularitatem? Dico ergo, Ubi stabat universitas Angelorum, nunquid caruit singularitatis vitio, qui sedere velle præsumpsit? An forte quæritis unde mihi nota sit hæc statio Angelorum? Duos teneo idoneos testes, quorum uterque quod vidit hoc testatur. *Vidi Dominum sedentem* (ait Esaias ^e) *Seraphim autem stabant.* Et Daniel, *Millia*, inquit ^f, *millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei.* An & tertium desideratis, ut in ore trium testium stet omne verbum? Apostolum profero, qui usque ad tertium raptus est coelum, & rediens loquebatur ^g: *Nonne omnes administratorii sunt spiritus?* Siccine ubi stant omnes universi ministrant, tu pacis inimice sedebis? Planè contristas spiritum, qui habitare facit unius moris in domo. Offendis charitatem, quia scindis unitatem, rumpis vinculum pacis. Meritò proinde

Ange-

Angelorum qui suum nec ordinem nec domicilium reliquere, charitati, unitati & paci spiritus attestatur, à quo sanè tua & invidia & singularitas & inquietudo reprobatur. Et hæc quidem de eo testimonio, quod datur in cœlis.

Est & aliud quod datur in terra, ad discernendos utique qui in ea sunt exules, ab indigenis, hoc est, cœli cives à civibus Babylonis. Quando enim sine testimonio electos suos deferat Deus? Aut certè quænam eis esse pòterat consolatio inter spem & metum sollicitudine anxia fluctuantibus, si nullum omnino electionis suæ habere testimonium mererentur? Novit Dominus qui sunt eius; & solus ipse scit quos elegerit à principio. Quis verò scit hominum, si est dignus amore, vel odio? Quod si, ut certum est, certitudo nobis omnino negatur, nunquid non tanto delectabiliora erunt, si qua fortè electionis huius signa possimus invenire? Quam enim requiem habere potest spiritus noster, dum prædestinationis suæ nullum adhuc testimonium tenet? Fidelis proinde sermo, & omni acceptione dignus, quo salutis testimonia commendantur. Hoc sanè verbo & electis consolatio ministratur, & subtrahitur reprobis excusatio. Cognitis siquidem signis vitæ, quisquis hæc negligit, manifestè convincitur in vano accipere animam suam, & pro nihilo habere terram desiderabilem comprobatur.

Tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis. Scitis, Fratres, quia in primo homine peccavimus omnes, in ipso etiam cecidimus universi. Cecidimus sanè in carcerem luto pariter & lapidibus plenum. Exinde jacebamus captivi, inquinati, conquassati, donec venit desideratus gentibus qui nos redimeret, ablueret, adjuvaret. Hic est enim qui sanguinem proprium dedit in redemptionem, aquam simul produxit de latere suo in ablutionem, emisit deinde de excelso spiritum suum qui adjuvaret infirmitatem nostram. Vis ergo nosse an hæc aliquid operentur in te, ne forte reus sis sanguinis Domini, quem evacuas quantum in te est: sed & aqua ipsa quæ debuerat mundare, in fordibus permanenti iudicium damnationis accumularet: spiritus quoque cui resistis, non liberet maledictum à labiis tuis? Cavendum enim ne sint tibi hæc infructuosa, quæ necessariò essent pariter & damnosa.

Quis autem est qui testimonium habet effusi non sine causa sanguinis Christi, nisi qui continet à peccatis? Servus enim peccati est, qui peccatum facit: ut si deinceps continere potuerit, & jugum abicere miseræ servitutis, certissimum sit testimonium redemptionis, quam operatur sine dubio sanguis CHRISTI. Verùm non sufficit peccatori continentia, si non etiam adsit poenitentia. Habet ergo & ab

Testimonium in terra ad discernendos justos ab impiis.

Prædestinatio sua cuique incerta.

Signa quædam Prædestinationis observata utilia.

Tripliciter testimonium nostræ iustificationis à sanguine Christi, Aqua Poenitentia, & gratia Spiritus Sancti.

Aqua

Aqua testimonium, qui laborat in gemitu suo lavans per singulas noctes lectum suum. Sicut enim Sanguis ille redemit, ut non regnet peccatum in nostro mortali corpore; sic Aqua illa abluit ab his peccatis quæ commisimus ante. Sed quid erit quod longo catenarum usu, & carceris habitatione crudeli contracti sumus, atque collisi defecimus in via vitæ? Invocemus *Spiritum* vivificatorem & adiutorem, confidentes quia dabit Pater, qui est in cœlis, spiritum bonum petentibus se. Sanè novum supervenisse spiritum certissimè conversatio nova testatur. Jam ut breviter repetam, à Sanguine, & Aqua, & Spiritu habere est testimonium, si contines à peccatis, si dignos agis pœnitentiæ fructus, si facis opera vitæ.

IN ROGATIONIBUS,

De tribus Panibus.

S E R M O.

a Luc. 11. b **Q**uis vestrum habebit amicum *a*, &c. Quid est quod amicum unum perhibet advenisse, nec tamen contentus est quærere panem unum? Putasne tam voracem æstimabat amicum, ut non posset uni sufficere panis unus? Nam uni quidem tres apponere panes, inconsequens omninò videtur. Puta ergò cum uxore & mancipio hominem advenisse, ut suum cuique panem apponere velit amicus. Ego quidem amicum venientem ad me non alium intelligo quàm meipsum. Nemo quippe charior mihi, nemo germanior est. Ad me ergo de via venit amicus, cum transitoria deserens, ad cor redeo, sicut scriptum est *b*: *Redite pr. evaricatores ad cor.* Deinde tunc verè sibi quisque amicus est, cum de via redit, quoniam qui diligit iniquitatem, odit animam suam. A die itaque conversionis meæ, de via ad me venit amicus. Venit de regione longinqua, ubi pascere porcos, & ipsorum filiquas insatiabiliter esurire solebat. Venit fame laborans, confectus inedia, attenuatus jeunio. Venit necesse habens invenire amicum; sed heu me pauperem elegit hospitem, & vacuum ingreditur habitaculum. Quid faciam huic amico misero & miserabili? Omnino enim non habeo, quod ponam ante illum. Fateor, amicus est, sed ego mendicus. Quid venisti ad me amice in necessitate tanta? Ego sum mendicus, & non est in domo mea panis. Festina, inquit, discurre, suscita amicum tuum illum magnum, quo majorem dilectionem nemo habet, neque substantiam ampliolem. Quare, pete, pulsa, quia omnis qui quærit invenit, & qui petit accipit, & pulsanti aperietur *c*, Clama & dic *d*, *Amice commoda mihi tres panes.*

e Matt. 7. a*f* Luc. 11. b**Qui*